स्पृष्टमेव च । पुनःसंस्कारमर्हन्ति त्रयो वर्णा द्विजातयः । वपनं मेखलादण्डो भैक्ष्यचर्य्याव्रतानि च । निवर्त्तन्ते द्विजातीनां पुनःसंस्कारकर्मणि" मनुः । "विड्वराहादीनां वक्ष्यमाणत्वात् मनुष्यसम्बन्धि मूत्रं पुरीषं वा अबुद्धिपूर्वकं प्राश्य सुरासंस्पृष्टञ्च भक्तादिरसं वा प्राश्य द्विजातयस्त्रयोवर्णाः पुनरुपनयनमर्हन्ति । वपनमिति "शिरोमुण्डनं मेखलाधारणं दण्डधारणं भैक्ष्याणि च मधुमांसस्त्रीवर्जनयुतानि प्रायश्चित्तार्थं पुनरुपनयने द्विजातीनां न भवन्ति" कुल्लू०।

पुनः(न)स्तोम पु०वा विसर्गलोपः । उक्थ्यसंस्थे यज्ञभेदे "बहुप्रतिगृह्य गरगीरिव योमन्येत तस्य पुनःस्तोम उक्थ्यः" कात्या०२२।६०।६ "बहुप्रतिगृह्य गरगृहीतमिवात्मानं यो मन्यते तस्य पुनःस्तोमसंज्ञक उक्थ्यसंस्थो भवति" कर्कः ।

पुनर् अव्य० पन–स्तुतौ वा० अरि पृषो० । १द्वितीयवारे अप्रथमे२ भेदे च अमरः । ४अधिकारे ५पक्षान्तरे मेदि० "पुनरित्यप्रथमे ६विशेषे च" गणर० उक्ते विशेषे च पुनरिति भूयोऽर्थविशेषयोः" गणरत्नटीका ।

पुनरसु पु० पुनरसुर्जीवनं सम्भवोऽस्य । पुनर्जाते शत०ब्रा०१।५।२।१४ ।

पुनरागत त्रि० पुनर्वारमागतः । प्रत्यागते मनुः ११ १९६

पुनरागमन न० पुनर्वारमागमनम् । प्रत्यागमने

पुनराधान न० पुनर्वारमाधानम् । श्रौतस्मार्त्ताग्नेर्द्वितीयाधाने "पुनर्दारक्रियां कुर्य्यात् पुनराधानमेव च" मनुः ५।१५८। "अरण्योरल्पमप्यङ्गं यावत्तिष्ठति पूर्वयोः । न तावत् पुनराधानमन्यारण्योर्विधीयते" कर्मप्रदीपः । "नाशक्षयदाहादिनिमित्तेष्वन्ययोः परिग्रहोपदेशाच्च" कात्या०श्रौ०४।७।२२ "अरण्योर्दग्धयोर्वापि नष्टयोः क्षीणयोस्तथा । आहृत्यान्ये समारोप्य पुनस्तत्रैव निर्मथेत्" इति "अरण्योः क्षयनाशाग्निदाहेष्वग्निं समाहृतः । पालयेदुपलान्तेऽस्मिन् पुनराधानमिष्यते" कर्मप्रदीपः ।

पुनराधेय न० पुनर्वारमाधेयमग्न्याधानम् । श्रौते कर्मभेदे तच्च "पुनराधेय आधानाप्रतिज्ञातस्य" कात्या०श्रौ०४।११सूत्रादौ तद्भाष्ये च पद्धतौ दृश्यम् ।

पुनरावर्त्तिन् त्रि० पुनःपुनर्वारमावर्त्तते आ+वृत्त–णिनि । भूयो भूय आगन्तरि "आ ब्रह्मभुवनात् लोकाः पुनरावर्त्तिनोऽर्जुन !" गीता ।

पुनराहार पु० पुनर्वारमाहारो भोजनं शा०त०। द्वितीयवारभोजने भूयस्तत्तदर्थाहरणे च कात्या०श्रौ०२५।११।१०

पुनरुक्त त्रि० पुनर्वाररुक्तम् । पुनर्वारं कथिते १अर्थे २शब्दे च । तत्र शब्दस्य पुनरुक्तत्वे तदर्थस्यापि पुनरुक्तत्वं नियतम् ततः उक्था० तद्वेत्तीत्यर्थे ठक् पौनरुक्तिक तद्वेत्तरि त्रि० । शब्दपरत्वे ऋगनयनादित्वात् अण् । पौनरुक्त तच्छब्दाध्येतरि त्रि०। भावे क्त। ३पुनःकथने न०

पुनरुक्तजन्मन् पु० पुनरुक्तं द्वितीयवारं जन्म यस्य । १द्विजातौ २ब्राह्मणे त्रिका० "द्वितीयं मौञ्जीबन्धने" मनूक्तेस्तस्य तथात्वम् । [दृश्यम् ।

पुनरुक्तवदाभास पु० अलङ्कारभेदे अलङ्कारशब्दे ३८८ पृ०

पुनरुत्पत्ति स्त्री उत्पन्नस्य पुनरुत्पत्तिः । असत्ये उत्पन्नस्य पुनरुत्पत्तेः स च न सम्भवति उत्पन्नस्य पुनरुत्पादासम्भवात् इति सिद्धान्तः ।

पुनरुत्सृष्ट पु० पशुभेदे । पूर्वं वाहितः दौर्बल्यात् स उत्सृष्टः पुनरपि सबलो जातः पुनरपि वाहितः पुनश्च दौर्बल्याद्य उत्सृष्टस्तादृशे पशौ" कात्या०७।१।५ सूत्रभाष्यम् । [तु कौन्तेय ! पुनर्जन्म न विद्यते" गीता

पुनर्जन्मन् न० पुनर्भूयोजन्म । भूयोजन्मनि "मामुपेत्य

पुनर्ण(न)व पु० पुनरपि नवः "पूर्वपदात् संज्ञायामगः" पा० संज्ञायां णत्वम् अन्यत्र न णत्वम् । १नखे हेमच० तस्य छिन्नरूढत्वात्तथात्वम् । २भूयोनवे त्रि० अणत्वम् ।

पुनर्नवा स्त्री पुनर्नवा पुनर्नूयते नू–अप् वा क्षुभ्नादेराकृतिगणत्वात् न णत्वम् । शोथघ्न्यां (पुनपुना) शाकभेदे अमरः । सा च द्विविधा श्वेता रक्ता च तयोर्गुणादि भावप्र० उक्तं यथा

"पुनर्नवा श्वेतमूला शोथघ्नी दीर्घपत्रिका । कटुः कषायाऽरुच्यर्शःपाण्डुहृद्दीपनी परा । शोफानिलगरश्लेष्महरी ब्रध्नोदरप्रणुत् । पुनर्नवाऽपरा रक्ता रक्तपुष्पानिलाटिका । शोथघ्नी क्षुद्रवर्षाभूर्वर्षकेतुः कटिल्लकः । पुनर्नवाऽरुणा तिक्ता कटुपाका हिमा लघुः । वातला ग्राहिणी श्लेष्मपित्तरक्तविनाशिनी" ।

पुनर्नवामण्डूर न० चक्रपाणिदत्तोक्ते औषधभेदे "पुनर्नवात्रिवृच्छुण्ठीपिप्पलीमरिचानि च । विडङ्गं देवकाष्ठञ्च चित्रकं पुष्कराह्वयम् । त्रिफलां द्वे हरिद्रे च दन्तीञ्च चविकन्तथा । कुटजस्य फलं तिक्तां पिप्पलीमूलमुस्तकम् । एतानि समभागानि मण्डूरं द्विगुणं ततः । गोमूत्रेऽष्टगुणे पक्त्वा स्थापयेत् स्निग्धभाजने । पाण्डुशोथोदरानाहशूलार्शःक्रिमिगुल्मनुत्" ।

पुनर्भव पु० छिन्नोऽपि पुनर्भवति भू–अप् । १नखे अमरः